

דף קיג.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן פט פעיף ג.

עיין לעיל דף קיא. עין משפט ל

עין משפט ג.ד.

ח"מ סימן צז פעיף ו

ו. בא המלוה למשכנו שלא בשעת הלואתו, לא ימשכנו הוא בעצמו שאם יעשה בעצמו עובר על לאו^ש, אלא בי"ד ישלחו שלוחם וגם שלוחם לא יכנס לביתו למשכנו, אלא אם ימצא דבר בחוץ ששייך ללוה יקחנו, ויש ביד השליח בי"ד ליקח המשכון מיד הלוה בכח ובזרוע ונותנו למלוה^ת.

גם בחוץ שמותר למשכנו לא יקח ממנו דבר שעושים בו אוכל נפש, כמו רחיים^א, ורכב של יד הגם שהם מטלטלים.

הגה: אפי' ביקש המלוה ליכנס לבית הלוה רק לרשום כל מה שבכיתו אין בי"ד נזקקין לו ליכנס לביתו כלל^ב.

ש. טור ממשנה מציעא קי"ג ע"א. משום דלא תבא אל ביתו. וכתב בבדק הבית שאם עבר ומשכנו הוא בעצמו אפי' בחוץ לוקה, אם לא שזה מרצונו של הלוה.

ובמלוה עצמו עובר אפי' בחוץ הגם שנאמר לא תבא אל ביתו לאו דוקא, אלא ה"ה שלא ישמוט בחזקה ממה שעליו או שבידו בפגעו בו אפי' בחוץ. אלא ששליח בי"ד אין בו איסור אלא שלא יכנס לביתו, סמ"ע ס"ק ז'.

ת. ואם אחר שתפסו המלוה, בא הלוה להחזיק ולהוציא מידו, יכול המלוה להציל עצמו אף ע"י הכאה, סמ"ע ס"ק ט' מד"מ.

וכתב בר"ן דשליח בי"ד יכול להכותו בשוק אם יסרב לתת לו. סמ"ע ס"ק ט'. ואם חבל בו פטור.

א. אבל אם בתחילה בשעת הלואתו הביא לו הלוה כלי אוכל נפש שלו ומבקש מהמלוה שילוונו עליו, הו"ל כאילו מכרו לו מדעתו ומותר. כ"כ הטור בשם הרא"ש ודלא כהרמב"ם, סמ"ע ס"ק י'.

ושלא בשעת הלואתו דוקא דברים הקרובים לעשות בהם אוכל נפש דומיא דרחיים. כמו שמפורט בסעיף ח'. סמ"ע ס"ק י"א, אם לא שנתן לו מרצונו.

אבל רחיים שהם מחוברים לקרקע אין בהם דין משכון אלא דין גוביינא אחרי שהתחייב בדין, וע"כ אין בי"ד יכולים לשלוח שליח לסגור הרחיים שלא יטחן עד שיפרע כשם שאין להם לעכב הלוה שלא יחרוש ולא יזרע עד שיפרע, כ"כ בנתיבות ס"ק ו' בחידושים מאו"ת.

ב. מזה שהקפידה תורה וכתבה בחוץ תעמוד, משמע דכניסה לצורך העבוט אפי' לא יעבוט אותו אסור כ"כ ברמב"ם, ועיין בסי' צ"ט בב"י שביה"ד מחרימין על הלוה

ז. אם המלוה עבר ונכנס בעצמו לבית הלוה, ונטל ^ג רחיים העליונה או הברזל והסובב והגלגלים, אפי' שרחיים זה היה מחובר לקרקע ולא שייך בהם משכון אלא גוביינא כקרקע, מ"מ בכה"ג שהוציא אותם מכלל קרקע ועשה אותם מטלטלין יש להם דין כלי אוכל נפש ומחזיר ^ד אותם ללוה בשעת מלאכה.

עין משפט ה. חו"מ סימן צז סעיף יח

יח. כד. היו לו שני כלים אחד של היום ואחד של הלילה וחובו כנגד שניהם ^ה, נטל אחד ומחזיר אחד עד לעולם. ואם היה המשכון מדברים שאינו צריך להם ואין מניחים אותם ללוה הרי זה מניחו אצלו עד שלשים יום ^ו, ומשלשים יום ואילך מוכרו כבי"ד.

עין משפט ו. חו"מ סימן צז סעיף טז

יז. כ. אחד הממשכן את חבירו כבי"ד או שמשכנו בעצמו בכח, או מדעת הלוה, אם הוא איש עני ומשכנו דבר שהוא צריך לו הרי זה מצוה ^ז להחזיר לו העבוט בעת שהוא צריך לו, ומחזיר לו הכר ^ח בלילה כדי

שהוא יוציא כל אשר לו או שיביא כל אשר לו בכתב לבי"ד והם מסדרין לו. סמ"ע ס"ק ח'.

ג. וה"ה רחיים תחתונה רק שזה קשה שמחוברת לקרקע. נתיבות, אבל אם נתן לו הלוה בעצמו אין חובה עליו להחזירם בשעת מלאכה.

ד. כתב הסמ"ע בס"ק י"ד שמזה מוכח דבכל כלי אוכל נפש שחבלם דינא הכי, ואף שעבר בלאו, מ"מ מהני מעשיו דאין צריך להחזירם אלא בשעת מלאכה, ואחר שעשה הלוה בהם המלאכה צריך להחזירם למלוה, וכן לעולם. ונפ"מ דאין שביעית משמטתו. וגם בחבל בגד אלמנה, אף שעבר באיסור מ"מ אי עביד א"צ חזרה אם לא בעת צורך. ועיין בט"ז.

ה. לשון המשנה בפ' המקבל קי"ג ע"א, ופירש רש"י שם כשיש ללוה ב' כלים אחד של יום ואחד של לילה וחובו כנגד שניהם, סמ"ע ס"ק מ'. והיינו כשמחזיר לו אחד נוטל השני.

ו. ואינו מוכרו מיד אלא המלוה ממתין ל' יום, והיינו כשבא לידו בתורת משכון דסתם הלואה ל' יום אבל כל שבא לידו בתורת גביה אין נותנים לו זמן ללוה כ"כ ה"ה.

ז. רמב"ם פ"ג ממלוה הלכה ה' ממשנה מציעא קי"ג ע"א.

ח. נקט כן לרבנותא, דאפי' שאפשר לישון בלי כר שאינו צורך כ"כ מ"מ במקום שרגילין בכר צריך להחזיר, כ"כ בסמ"ע ס"ק ל'. ובש"ך ס"ק ח' כתב דאין המלוה רשאי להשתמש בו בשעה שהוא בידו של המלוה וכ"כ הרמב"ן במלחמות ובחידושי הר"ן.

לישן עליו, ואת המחרישה ביום כדי לעשות בה מלאכה. במה דברים אמורים במשכנו שלא בשעת הלואתו^ט אבל אם משכנו בשעת הלואתו אינו חייב להחזיר לו.

מז. כא. הגם שמחזיר לו הכר בלילה והמחרישה ביום מועיל לו תפיסת המשכון כדי שלא תשמט אותו שביעית^י. ועוד שלא יפלו מטלטלין אלו אצל בנו של הלוח בירושה ולא יוכל הוא לגבות מהם^כ אבל כשמשכנם אצלו הגם שמחזירם הכר בלילה וביום את המחרישה, מ"מ נפרע ממשכון זה אחר שמת הלוח.

מז. * כב. מצוות השבת העבוט היא מצוות עשה שמתן שכרה בצידה, וע"כ אין בי"ד כופין עליה^ל, אך אם רוצים לכופ עליה הרשות בידם^מ.

עין משפט ז. חו"מ סימן צו סעיף יח
עיין לעיל עין משפט ה

עין משפט ז.ט. חו"מ סימן צו סעיף ו
עיין לעיל עין משפט ג

דף קיג:

עין משפט א. חו"מ סימן צו סעיף ו
עיין לעיל דף קיג. עין משפט ג

- ט. מברייתא בדף קי"ד ע"ב. והגם שאינו חייב להחזירו מ"מ אסור למוכרו וימתין לו עד שיפדנו ממדרכי. סמ"ע ס"ק ל"ד.
- י. מברייתא דר' מאיר קט"ו.
- כ. דמטלטלי דיתמי אינם משועבדים למלוה מן הדין, אך גם אחרי תקנת הגאונים שגובין מטלטלי דיתמי יש נפ"מ בסי' ק"ז. וכך יראה פירוש דברי השו"ע שהמשיך לפרש למאי נפ"מ תפיסתו אם מחזיר בלילה או ביום ובפרט שאסור לו להשתמש בו גם כשהוא אצלו כמו שכתב הש"ך בס"ק ח' בשם הרמב"ן והר"ן.
- ל. תשובת הרמב"ן במיוחסות סי' פ"ח, ועיין ביור"ד ריש סי' ר"מ בהג"ה שם.
- מ. והסמ"ע בס"ק ל"ו כתב דהרא"ש והתוס' חולקים ע"ז, אבל בש"ך כתב שאין מחלוקת. ועיין בקצות החושן ס"ק ט' ולקמן בסי' ק"ז ס"ק א'.

עין משפט ב.

ח"מ סימן צו פעיף יז

ז. כג. שלוח ב"ד שבא למשכן לא ימשכן דברים שא"א ליתן אותם במשכון כגון בגד שעליו וכלי שאוכל בו וכיוצא בהם^ב, ומניח לו כסא^ב לישוב עליו ומטה ומצע הראויים לו לישן עליהם, ואם היה עני משאיר לו מטה ומפץ^ע לישון עליו, וכל הנמצא בידו חוץ מאלו יכול למשכנו ויחזיר לו כלי היום ביום וכלי הלילה בלילה, וכן מחזיר לו כלי אומנות ביום.

עין משפט ג.ד.ו.

ח"מ סימן צו פעיף יז

עין בסעיף הקודם

ח"מ סימן צו פעיף כג

כז. כשמגיע זמן פרעון מסדרין לבעל חוב^ב כיצד, אומרים ללוה הבא כל המטלטלים שיש לך ולא תניח אפי' מחט ואפי' כלי אוכל נפש, וביה"ד נותן לו מהכל מזון לשלושים יום^ז כבינוני שבעיר^ק, וכן כסות לשנים עשר חודש ולא שילבש בגדי משי או מצנפת זהובה^ר אלא לוקחים אותה ממנו ונותנים לו כסות הראויה לו ל"ב חודש, ומטה^ש לישוב עליה ומטה ומצעים הראויים לו לישן עליהם, ואם היה עני מטה ומפץ^ח לישן עליו.

ג. רמב"ם פ"ג ממלוה הלכה ו'. וכתב ה"ה פי' שהלוה מוציא העבוט.

ד. בשו"ע כתב מטה לשבת עליה כי בזמנם היו רגילים בב' מיטות אחת לישוב ואחת לשכב עליה, סמ"ע ס"ק ל"ח.

ה. הוא דבר קשה יותר ממצע ולעני סגי במפץ. אבל גם עני אם רגיל בכר וכסת חייב להניח לו, וכ"כ הרא"ש בשם ר"ת.

ו. רמב"ם שם הלכה ז'. מגמ' מציעא קי"ד ע"א דרבה בר אבוא אשכחיה לאליהו, וא"ל דמסדרין, וכן דעת הגאונים והרי"ף.

ז. ממשנה ערכין דף כ"ג.

ח. ואע"פ שאכל מתחילה כמו עני כ"כ הנ"י בשם הרא"ה והד"מ, שי"ל דמתחילה צימצם עצמו כדי לפרנס בני ביתו משא"כ עתה שאין נותנים לבני ביתו כלום, סמ"ע ס"ק מ"ח.

ט. וה"ה איפכא שמתחילה אכל כמו עשיר נותנים לו עתה כבנוני סמ"ע שם.

י. מברייטא מציעא קי"ג. אבל בגדי שבת ויו"ט אין נותנים לו כלל, כ"כ בפעמוני זהב מהר"מ מטראני ח"ג סי' קיד.

יא. היינו כסא, ובזמנם היו להם ב' מיטות אחד לשיבה ואחד לשינה.

יב. היינו מצע קשה.

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

כג. ל. אין נותנים כלים כאלו לאשתו ובניו * אע"פ שהם קטנים שהוא חייב במזונותיהם, ונותנים לו סנדליו ותפילין שלו ^ב, היה אומן נותנים לו שני כלי אומנות מכל מין.

היה איכר דהיינו חורש או חמר אין נותנים לו צמד בקר שלו ולא חמורו, וכן אם היה ספן אין נותנים לו ספינתו אע"פ שאין לו מזונותיו אלא מאלו, שאין אלו כלים אלא נכסים וימכרו עם שאר המטלטלין כבי"ד וינתנו לבעל חובו.

כג. לא. אפי' אם הוא תלמיד חכם ותורתו אומנתו אין מניחים לו ספריו, ואפי' ספר תורה ^ב לפי שהם כשאר נכסים שבעל חוב גובה מהם חובו, וה"ה למקומות בית הכנסת ^ד שהם בכלל נכסים ובע"ח גובה מהם חובו.

עין משפט ז. אר"ח סימן שח סעיף כט

כג. לב. כל שהוא ראוי למאכל חיה ועוף המצויים מטלטלים אותו, אבל אם אינם מצויים ^ה אם יש לו מאותו המין מטלטל המאכל הראוי לאותו המין ואם לאו אסור.

א. שם במשנה ערכין כ"ג ע"ב.

ב. מפני שהיא מצוה מיוחדת לגופו ודרך מלבוש הן, לא כן ספרים לת"ת, וכ"כ הטור בשם הרב יהודה ברצלוני ונ"ו.

ג. וראיה ממשנה סוף ביכורים פ"ג משנה י"ב, ובעל חוב נוטלם כס"ת. ובע"ח גובה אותו בחובו, והאשה גובה בו כתובתה, ובספר פעמוני זהב הביא שהיום שמקדישים הס"ת לביכונים להיות קבוע בהיכל הקודש ודאי שאין בע"ח או האשה גובים ממנו דהקדש הגוף מפקיע מידי שיעבוד.

וכ"כ הב"ח אם לא שהתנה בפירוש שאינו מניחו בביהכנ"ס אלא לפי שעה אבל סתמא אסור. אבל הש"ך בס"ק י"ג וביור"ד סי' רנ"ט סעיף ז' חולק על הב"ח בדין מניחו בסתמא, וכתב שלא נהגו בזה כהב"ח, אבל במקדיש בפירוש אפי' הש"ך יודה דאין גובין ממנו.

ד. כ"כ רי"ו בנתיב ו'.

ה. כגון שברי זכוכית שהם מאכל נעימות שהם בת היענה, וחבילי זמורות הם מאכל הפילים, והלוף הוא מאכל לעורבים.

ואינם מצויים היינו באותו מקום אבל אם מצויים באותו מקום אפי' אינם מצויים בביתו הוי מצויים. כה"ח אות קצ"ג.

הגה: עצמות שנתפרקו מן הבשר מע"ש^ו מותר לטלטלן כי הכלבים מצויין^ז.

עין משפט ז.^ז או"ח סימן שכז סעיף א

א. החושש במתניו לא יסוך שמן יחד עם חומץ שזה מוכח לרפואה^ח אבל שמן לבדו מותר^ט.

שמן ורד במקום שעושין אותו רק לרפואה גם לבדו אסור^י.

הגה: ובמקום שאין נוהגים לסוך בשמן^כ לבדו כי אם לרפואה ג"כ אסור.

עין משפט ט.^ט חו"מ סימן צז סעיף כג

עיין לעיל עין משפט ב.ג.ו

- ו. וכ"ש שנתפרקו בשבת שהיו ראויים בבה"ש אגב הבשר.
- ז. ואם אינם מצויים באותו מקום אסור, מ"א ס"ק נ"ד. ועצמות קשים כל כך דאף לכלבים אינם ראויים אסור לטלטלן כעצים ואבנים, כה"ח אות קצ"ח.
- ח. משנה שבת קי"א, ויש גירסא שמן ויין וכך היא ברי"ף ורמב"ם, אבל הטור גרס שמן וחומץ. ולדינא שמן עם חומץ או עם יין אסור.
- ט. ואסרו חז"ל לעשות רפואה בשבת גזירה משום שחיקת סממנים וכמו בריש סי' שכ"ח, ואפי' ע"י עכו"ם אסור כל שמתחזק והולך כבריא. כה"ח אות ב' ממשב"ז.
- י. ואם האדם בריא ואינו חושש כלל במתניו מותר גם בשמן וחומץ, כה"ח אות ג'. ועיין בסי' שכ"ח סעיף ל"ז.
- יא. ואפי' על גבי מכה כמ"ש בסי' שכ"ח סעיף כ"ב. וכל זה במקום שנוהגים לסוך שלא לרפואה דהיינו גם הבריאים סכין אבל במקום שרק לרפואה סכין אסור גם בשמן לבד וגם ע"ג המכה וכמו שכתב הרמ"א.
- יב. גם לא לרפואה, אבל אם סכין אותו לבדו בין לרפואה בין לא לרפואה מותר, והגם שמוליד ריח בבשר, צ"ל דאין ריחו ערב או אין ריחו נודף כמו מי ורדים, ועיין בכה"ח בסי' קכ"ח אות מ"ד. ואסור לזלף מי ורדים על הזקן או מפה בשבת או ביו"ט דמוליד ריחא. כה"ח אות ח'.
- יג. כ"כ הב"י דבזה"ז אין אנחנו רגילין לסוך בשום שמן כשאנחנו בריאים, ע"כ אסור לסוך בשום שמן ע"ג המכה דמוכח דלרפואה עושה, כה"ח אות י'. שמנים שריחן רע דלא ראויים לסיכת בריאים אליבא דכ"ע אסור, שם אות י"ג.